

7. Лісовий, О. (2025). Як профтехосвіта стає сучасною. LB.ua. <https://surl.li/egiyhv>
8. Національна рамка кваліфікацій. (б.д.). Національне агентство кваліфікацій. <https://surl.li/lxnold>
9. Профтехосвіта по-новому: в МОН пояснили, що змінює схвалений Радою закон і для кого. (2025). РБК-Україна. Міністерство освіти і науки України. <https://surl.li/dsesfu>
10. Радкевич, В., & Єршова, Л. (2022). Стан готовності системи професійної освіти до протидії реальним і потенційним загрозам національній безпеці та національним інтересам України в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів. Професійна педагогіка, 1(24), 4-17. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.4-17>
11. Що чекає на Україну після війни: головні виклики і прогнози (2025). Конфедерація роботодавців України. Retrieved September 19, 2025, from <https://employers.org.ua/news/id2685>
12. Які зміни відбулись у законодавстві з питань професійної освіти? (2025). Рада Новомиргород. <https://surl.li/lpylkg>

ТИТОВА ОЛЕНА

Інститут професійної освіти НАПН України (м. Київ)

## КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕХНОЛОГІЙ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ФАХОВИХ КОЛЕДЖІВ

У сучасних умовах трансформації професійної освіти актуалізується потреба не лише створення, а й науково обґрунтованого оцінювання ефективності педагогічних технологій розвитку професійної компетентності викладачів. Їхня результативність має багатовимірний характер і охоплює зміст, методи, організацію освітнього процесу, а також особистісний і соціальний ефекти професійного зростання педагогів. Педагогічна технологія – це не просто сукупність методів і прийомів, а цілісна система з чітко визначеними ознаками: цілеспрямованістю, структурованістю, керованістю, результативністю (Сисоєва, 2014; Лузан, & Печковська, 2015). Тому її ефективність неможливо визначити лише за одним показником, наприклад, високими результатами навчання чи використанням інноваційних інструментів. Важливим є комплексний підхід, що враховує глибину сформованих компетентностей, практичну значущість змін та сталість результатів.

У наукових джерелах простежується еволюція підходів до оцінювання: від універсальних системних критеріїв (операційних, економічних, технічних) до контекстно зорієнтованих моделей, що поєднують зміст, процес, результат і соціальні наслідки (Sakamoto, 1971; Шевченко, 2012; Барановська, 2021; Morel, & Spector, 2022). Дослідники педагогічних інновацій підкреслюють значущість таких вимірів, як новизна, результативність, можливість масштабування, творчість і діагностичність (Барановська, 2021; Osorio Vanegas, Segovia Cifuentes, & Sobrino Morrás, 2025).

Сучасні компетентнісні підходи наголошують, що ефективність технології визначається рівнем сформованих умінь і готовністю педагогів до інтеграції нових методик у власну практику. Аналітика міжнародних стандартів виокремлює організаційно-методичні та ресурсні чинники успішності – лідерство, професійний розвиток, інфраструктуру, стратегії впровадження та системи оцінювання.

Отже, виокремлення чотирьох груп критеріїв – змістово-цілевих, організаційно-методичних, результативно-якісних і соціально-гуманістичних – забезпечує комплексне бачення ефективності педагогічних технологій. Такий підхід дозволяє охопити всі основні складові їх функціонування: визначення цілей, добір і структурування змісту, методичне забезпечення, умови реалізації, досягнуті результати та їх соціальний ефект. Саме узгоджене врахування цих аспектів дає можливість об'єктивно визначити, наскільки впроваджувані технології реально сприяють формуванню й розвитку професійної компетентності викладачів фахових коледжів у сучасних умовах змін та викликів.

Група *змістово-цілевих критеріїв* передусім стосується відповідності педагогічної технології тим завданням і цілям, які вона покликана реалізовувати. Кожна технологія бере свій початок із чітко визначеної мети, тому оцінювання має показати, наскільки вона адекватно відображає сучасні тенденції освіти й вимоги до професійної діяльності викладачів. До цієї групи критеріїв відносяться: відповідність цілям розвитку професійної компетентності; наукова обґрунтованість; системність і логічність змісту; актуальність змісту; практична значущість; стимулювання рефлексивного мислення та саморозвитку. допомагають з'ясувати, чи дійсно запропонована педагогічна технологія відповідає потребам сучасного викладача та студентів, тобто чи спрямована вона на досягнення актуальних освітніх і професійних результатів.

Друга група критеріїв – *організаційно-методичні* – визначає, як побудована й реалізується педагогічна технологія на практиці. Навіть найкраще сформульовані цілі залишаються декларативними без належної організації освітнього процесу. Ця група охоплює: технологічність і структурованість; оптимальність методів і форм; адаптивність; інтерактивність і комунікативність; ресурсна забезпеченість;

керованість. Організаційно-методичні критерії дають змогу відповісти на практичне запитання: чи реально втілити цю технологію в умовах конкретного коледжу, наскільки ефективно організовано її реалізацію та чи забезпечує вона досягнення поставлених освітніх результатів.

*Результативно-якісні критерії* безпосередньо відображають очікувані наслідки впровадження технології. Жодну освітню інновацію не можна вважати ефективною без аналізу її впливу на розвиток професійної компетентності педагогів, зміни в їхній діяльності та на підвищення якості освітнього процесу. До цієї групи критеріїв належать показники: рівень сформованості професійних компетентностей; динаміка професійного зростання; якість професійної діяльності; інноваційність практики; стійкість результатів; репрезентативність результатів. Результативно-якісні критерії покликані дати відповідь на ключове запитання: чи зросла професійна компетентність педагогічних працівників завдяки застосуванню технології, як це позначилося на якості їхньої діяльності, мотивації до саморозвитку та результатах навчання студентів.

*Критерії соціально-гуманістичної групи* охоплюють не лише індивідуальні досягнення, а й ширші наслідки використання педагогічних технологій – соціальні, культурні й ціннісні. Вони відображають гуманістичний потенціал технології, зокрема її здатність формувати в педагогів етичні орієнтири, сприяти розвитку рефлексивного мислення, зміцненню атмосфери довіри в колективі, посиленню мотивації до самовдосконалення та формуванню активної громадянської позиції. До цієї групи відносимо: мотиваційну залученість педагогів; задоволеність учасників освітнього процесу; соціальну значущість; формування професійних спільнот; відповідність етичним і гуманістичним цінностям; стійкість соціальних ефектів. Ці критерії орієнтують на пошук відповіді: чи сприяє впроваджувана технологія підвищенню авторитету викладача, розвитку корпоративної культури, формуванню доброзичливого мікроклімату в освітньому середовищі та зміцненню довіри до закладу освіти з боку студентів і суспільства.

Отже, оцінювання ефективності технологій розвитку професійної компетентності педагогічних працівників фахових коледжів доцільно здійснювати на основі груп критеріїв. Такий підхід забезпечує цілісне бачення не лише кінцевих результатів, а й умов, процесуальних аспектів і соціальних ефектів реалізації педагогічних технологій. Багатовимірний аналіз дозволяє об'єктивно визначити, наскільки певна технологія відповідає сучасним викликам, сприяє професійному зростанню викладачів, позитивно впливає на розвиток освітнього середовища коледжу та підвищує якість підготовки майбутніх фахівців.

#### Література

1. Барановська, О. В. (2021). Технології профільного навчання філологічного спрямування: сучасні виклики та законодавче забезпечення (с. 108–143). Конві Принт. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730299/>.
2. Лузан, П. Г., & Печковська, І. М. (2015). Суть та дефініція поняття «педагогічна технологія». *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія*, (220), 100–108. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnauped\\_2015\\_220\\_1](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnauped_2015_220_1).
3. Сисоева, С. О. (2014). Європейські вимоги до критеріїв ефективності професійної підготовки фахівців. *Акмеологія – наука XXI століття: Матеріали конференції (30 травня 2014 р., м. Київ)*. <https://surl.li/jswyzh>
4. Шевченко, Л.С. (2012). Класифікація та критерії ефективності педагогічних інновацій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць*. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», Вип. 29, 184–189. <https://surl.li/kogong>
5. Morel, G.M., & Spector, J.M. (2022). *Foundations of Educational Technology: Integrative Approaches and Interdisciplinary Perspectives* (3rd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003268406>.
6. Osorio Vanegas, H.D., Segovia Cifuentes, Y. de M., & Sobrino Morrás, A. (2025). Educational Technology in Teacher Training: A Systematic Review of Competencies, Skills, Models, and Methods. *Education Sciences*, 15(8), 1036. <https://doi.org/10.3390/educsci15081036>.
7. Sakamoto, T. (1971). The Development of Educational Technology. ERIC. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=ED084795>

ZHELIASKOV VASYL

The Danube Institute of the National University "Odesa Maritime Academy" (Izmail)

## FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCES OF A FUTURE NAVY SPECIALIST AS A COMPONENT OF HIS/HER PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Many the present time scientists pay the greater attention to the acquisition of foreign language communicative skills and abilities by students of maritime higher educational institutions which is the main component of the formation of their foreign language professional competences as a future specialist of the fleet and the maritime economic complex. The main goal of the following task is to develop the abilities of cadets/students to use a foreign language (English one – the international language of communication all over the world)